

Ethiek en deontologie van het pedagogisch handelen (H001864)

Cursusomvang (nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)

Studiepunten 5.0

Studietijd 150 u

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2024-2025

A (semester 1)

Nederlands

Gent

groepswork

hoorcollege

workcollege

Lesgevers in academiejaar 2024-2025

Vanderplasschen, Wouter

PP10

Verantwoordelijk lesgever

Reynaert, Didier

PP10

Medelesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2024-2025

stptn

aanbodsessie

Bachelor of Science in de pedagogische wetenschappen (afstudeerrichting klinische orthopedagogiek en Disability Studies)

5

A

Bachelor of Science in de pedagogische wetenschappen (afstudeerrichting pedagogiek en onderwijskunde)

5

A

Bachelor of Science in de pedagogische wetenschappen (afstudeerrichting sociale agogie)

5

A

Bachelor of Science in de pedagogische wetenschappen (gemeenschappelijk gedeelte)

5

A

Schakelprogramma tot Master of Science in de pedagogische

5

A

wetenschappen (afstudeerrichting klinische orthopedagogiek en Disability Studies)

Vorbereidingsprogramma tot Master of Science in de pedagogische

5

A

wetenschappen (afstudeerrichting klinische orthopedagogiek en Disability Studies)

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Ethiek, deontologie, beroepsgeheim, privacy, verantwoord pedagogisch handelen, vrijheidsbeperking, rechten van kinderen en jongeren, patiëntenrechten, kindermishandeling, radicalisering, ethiek van wetenschappelijk onderzoek

Situering

Dit opleidingsonderdeel draagt bij tot de volgende opleidingscompetenties:

- Initiële pedagogische, onderwijskundige en orthopedagogische kennis toepassen om pedagogische, onderwijskundige en orthopedagogische situaties en processen te analyseren.
- Pedagogische, onderwijskundige en orthopedagogische vraagstukken in praktijk, onderzoek en beleid kunnen situeren en analyseren.
- Getuigen van een kritische, deontologische en ethische houding ten aanzien van onderzoek en praktijk.
- Een standpunt innemen ten aanzien van een abstract of concreet pedagogisch, onderwijskundig of orthopedagogisch probleem.
- Een pedagogisch, onderwijskundig of orthopedagogisch probleem benaderen vanuit meerdere perspectieven (multiperspectivisme).
- Mondeling communiceren over pedagogisch, onderwijskundig of orthopedagogisch handelen met vakgenoten en niet-vakgenoten.
- In team kunnen werken in eenvoudige contexten.
- In het kader van teamwork eigen perspectieven en standpunten kunnen relativeren en confronteren met de perspectieven en competenties van 'anderen'.

- Deelnemen aan het maatschappelijke en culturele debat en inzicht hebben in de wijze waarop pedagogische, onderwijskundige of orthopedagogische praktijken maatschappelijke en culturele gebeurtenissen mee bepalen.

Inhoud

Na een inleiding over ethische theorievorming (o.a. plichtenethiek, gevolgenethiek, rechtenethiek, communicatieve ethiek, zorgethiek) en studie van hedendaagse ethische dilemma's (o.a. euthanasie, zelfdoding, klimaatopwarming, gebruik sociale media), komen volgende thema's aan bod:

- situering van de deontologie binnen het pedagogisch handelen, i.c. de deontologische code van (ortho)pedagogen en sociaal werkers en de vergelijking ervan met andere beroepsgroepen (o.a. artsen, psychologen, straathoekwerkers) en -contexten (o.a. CLB, OCMW);
- overzicht van de belangrijkste juridische kaders (o.a. wetgeving op het beroepsgeheim; decreet rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp; wet op de patiëntenrechten; wet op de verwerking van persoonsgegevens (Algemene Verordening Gegevensbescherming));
- verdieping van een aantal belangrijke thema's uit het brede pedagogische werkveld, zoals vrijheidsbeperking en vrijheidsbeperkende maatregelen, rechten van kinderen en jongeren, ethiek van het wetenschappelijk onderzoek, kindermishandeling, radicalisering, ...

Begincompetenties

Dit opleidingsonderdeel bouwt verder op bepaalde eindcompetenties van:

Onderwijskunde

Orthopedagogiek & Disability studies

Sociale agogiek

Eindcompetenties

- 1 De ethische en deontologische dimensie van pedagogische processen, interventies en structuren duiden en beoordelen.
- 2 Omgaan met een veelheid aan theoretische modellen en onderzoeksbenaderingen die relevant zijn voor de pedagogische wetenschappen.
- 3 Een standpunt innemen over pedagogische dilemma's rekening houdend met maatschappelijke, historische, culturele en juridische contextfactoren.
- 4 Ethische theorieën en juridische kaders toepassen op pedagogische dilemma's en het pedagogisch handelen in het algemeen.
- 5 Gefundeerd redeneren en argumenteren over pedagogische theorie, praktijk en beleid.
- 6 In team communiceren en overleggen over een concreet pedagogisch dilemma.
- 7 Ethisch pedagogisch handelen.

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk na gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Groepswerk, Werkcollege, Hoorcollege, Zelfstandig werk

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

De leerstof aangeboden in de hoorcolleges wordt aan de hand van casuïstiek verdiept in een aantal werkcolleges. Via groepswerk bestuderen de studenten een aantal concrete ethische en deontologische dilemma's.

Zelfstandig werk (aanleggen van een portfolio van mediaberichten over ethische kwesties) wordt gebruikt om de aandacht van studenten voor ethische aspecten van het pedagogisch handelen aan te scherpen.

Dit opleidingsonderdeel gaat uit van verantwoord gebruik van generatieve artificiële intelligentie (GAI). Tijdens de lessenreeks wordt toegelicht wat hieronder verstaan wordt.

Studiemateriaal

Type: Handboek

Naam: Een kwestie van vertrouwen: Privacy, discretie en beroepsgeheim in sociaal-agogische beroepen
Richtprijs: € 30
Optioneel: nee
Taal : Nederlands
Auteur : Gryp, D.
ISBN : 978-9-46393-845-7
Aantal pagina's : 200
Online beschikbaar : Nee
Beschikbaar in de bibliotheek : Ja
Beschikbaar via studentenvereniging : Ja
Gebruik en levensduur binnen het opleidingsonderdeel : eenmalig
Gebruik en levensduur binnen de opleiding : eenmalig
Gebruik en levensduur na de opleiding : af en toe

Type: Syllabus

Naam: Ethiek en deontologie van het pedagogisch handelen: slides en teksten
Richtprijs: € 15
Optioneel: ja
Taal : Nederlands
Aantal pagina's : 150
Beschikbaar op Ufora : Ja
Online beschikbaar : Nee
Beschikbaar in de bibliotheek : Nee
Beschikbaar via studentenvereniging : Ja
Bijkomende info: Vervangt de bestaande/verouderde syllabus uitgegeven bij Acco.

Referenties

- Beauchamp T.L. & Childress J.F. (2001). Principles of Biomedical Ethics. Oxford: University Press.
- Becker, M., van Tongeren, P., Hoekstra, A., Karssing, E. & Niessen, R. (2010). Deugdeethiek en integriteit: achtergronden en aanbevelingen. Assen: Uitgeverij Van Gorcum.
- Bolt, L.L.E.; Verweij, M.F. & Van Deden, J.J.M. (2003). Ethiek in praktijk. Assen: Van Gorcum.
- Hawley, G. (2009). Ethiek in de klinische praktijk. Pearson Benelux.
- Hubeau, B., Mertens, J., Put, J., Roose, R., Stas, K. & Vander Laenen, F. (2013). Omgaan met beroepsgeheim. Mechelen: Wolters Kluwer.
- Gryp, D. (2022). Een kwestie van vertrouwen: Privacy, discretie en beroepsgeheim in sociaal-agogische beroepen. Owl Press.
- Grypdonck, M. & Vanlaere, L. (2019). Zorgethisch leiderschap in praktijk. Lannoo Campus.
- Leijssen, M. (2006). Gids Beroepsethiek. Waarden, rechten en plichten in psychotherapie en hulpverlening.
- Rhodes, R. (2005). Rethinking research ethics. The American Journal of Bioethics, 5(1): 7–28.
- Rothfus, J. (2024). Ethiek in sociaal werk. Pearson Benelux.
- Schellaert, R. (2019). Wat ervan te zeggen. Informatie en beroepsgeheim in de welzijnssector. Intersentia.
- Van den Ende, T. (2011). Waarden aan het werk: Over kantelmomenten en normatieve complexiteit in het werk van professionals. Utrecht: Uitgeverij SWP.
- van Nistelrooy, I. (2022). Basisboek zorgethiek: Over mensbeeld, moraal en ethische reflectie in de zorg. Abdij van Berne Uitgeverij.
- Verharen, L., Mintjes, J. & Vloet, L. (2010). Omgaan met (on)macht in de zorg. Boom: Lemma.
- Vlaamse Vereniging van Orthopedagogen (VVO) (2016). Deontologische code van de Vlaamse Vereniging van Orthopedagogen (niet-gepubliceerd document).

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

- interactieve ondersteuning via Ufora;
 - op afspraak of via MS Teams
- Email: Wouter.Vanderplasschen@ugent.be

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie met meerkeuzevragen, Schriftelijke evaluatie met open vragen

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie met meerkeuzevragen, Schriftelijke evaluatie met open vragen

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Presentatie, Peer en/of self assessment, Werkstuk

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is enkel mogelijk in gewijzigde vorm

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Permanente evaluatie op basis van een (groeps)presentatie en werkstuk van het groepswork waarin een ethisch dilemma uitgewerkt wordt. Van alle groepsleden wordt een individuele reflectie + peer-evaluatie verwacht.

Permanente evaluatie van individuele opdracht o.b.v. mediaberichten over ethische dilemma's i.v.m. opvoeding, onderwijs en hulpverlening + bijhorende reflectie.

Periodieke evaluatie: Schriftelijke evaluatie met open en gesloten vragen.

Voor de niet-periodegebonden evaluatie is er een alternatieve tweede examenkans voorzien. Het groepswork kan vervangen worden door een individuele taak.

Feedback bij niet-periodegebonden evaluatie: algemene feedback via Ufora en geïndividualiseerde feedback per groep via email/Ufora.

Feedback m.b.t. de periodegebonden evaluatie: op de via Ufora aangekondigde feedbackdag aan het eind van de examenperiode.

Eindscoreberekening

Een combinatie van periodegebonden evaluatie (60%) en niet-periodegebonden evaluatie (40%).

Wanneer men niet deelneemt aan de evaluatie van één of meer onderdelen kan men niet meer slagen voor het geheel van het opleidingsonderdeel en wordt het eindcijfer teruggebracht tot het hoogste niet-delibereerbare cijfer (7/20) indien het eindcijfer hoger ligt.

Om te slagen voor het opleidingsonderdeel moet het eindcijfer minstens 10/20 zijn en moet op alle onderdelen van de evaluatie minstens het equivalent van 9/20 worden behaald. Indien het eindcijfer toch een cijfer van 10 of meer op 20 zou zijn, maar voor één onderdeel van de evaluatie minder dan het equivalent van 9/20 werd behaald, wordt dit teruggebracht tot het hoogste niet-geslaagd cijfer (nl. 9/20).

Indien voor minstens één onderdeel van de evaluatie minder dan 8/20 werd behaald, kan men niet gedelibereerd worden voor het geheel van het opleidingsonderdeel. Indien de eindscore toch een cijfer van 8 of meer op 20 zou zijn, maar voor één onderdeel van de evaluatie minder dan het equivalent van 8/20 werd behaald, wordt dit teruggebracht tot het hoogste niet-gedelibereerd cijfer (nl. 7/20).

Faciliteiten voor werkstudenten

In samenspraak tussen lesgever en student